

LATVIJAS REPUBLIKAS MINISTRU KABINETS

Spēkā no 01.03.2003

Publicēts: Vēstnesis , 28.02.2003, nr. 33

Publicēts: ZIŅOTĀJS , 22.05.2003, nr. 10

25.02.2003.

Noteikumi nr. 92

Rīgā

Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus

Ar grozījumiem: MK 29.01.2008. not. nr.48 (L.V., 1.febr., nr.18)

(prot. Nr.11 1.§)

Izdoti saskaņā ar
Darba aizsardzības likuma
[25.panta 6.punktu](#)

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus.
2. Noteikumi attiecas uz šādiem būvdarbiem (izņemot būvdarbus, kas saistīti ar derīgo izrakteņu izpēti un ieguvu):
  - 2.1. pazemes darbi;
  - 2.2. zemes darbi (arī mākslīgo zemes būvju ierīkošana);
  - 2.3. ārējo inženiertīklu izbūve;
  - 2.4. betonēšana;
  - 2.5. mūrēšana;
  - 2.6. izolēšana un jumīķu darbi;
  - 2.7. namdaru un būvgaldnieku darbi;
  - 2.8. saliekamo (iepriekšizgatavoto) būvkonstrukciju montāža un demontāža;
  - 2.9. apdares darbi (piemēram, apmešana, flīzēšana, krāsošana, tapsēšana, stiklinieka darbi);
  - 2.10. ēku iekšējo sanitārtehnisko tīklu un iekārtu ierīkošana un montāža;
  - 2.11. būvju nojaukšana, noārdīšana un demontāža;
  - 2.12. būvremonts;
  - 2.13. būvju rekonstrukcija, renovācija un restaurācija;
  - 2.14. būvju uzturēšana, ja tā saistīta ar kādu no šajā punktā minētajiem darbu veidiem;
  - 2.15. urbumu veikšana;
  - 2.16. bagarēšana un zemūdens darbi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)
3. Būvdarbi, kas rada paaugstinātu risku nodarbināto drošībai un veselībai, ir:
  - 3.1. darbi, kuros nodarbinātie ir pakļauti šādam riskam:
    - 3.1.1. apbēršana ar grunti zemes nogrūvumos;
    - 3.1.2. applūdināšana ar ūdeni;

- 3.1.3. noslīkšana;
- 3.1.4. nokrišana no 1,5 m un lielāka augstuma;
- 3.1.5. iegrimšana nestabilā gruntī;
- 3.2. darbi, kuros nodarbinātie nonāk saskarē ar kaitīgām ķīmiskām vai bioloģiskām vielām, kas rada risku nodarbināto drošībai un veselībai vai saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir pakļautas speciālai uzraudzībai;
- 3.3. darbi, kuros nodarbinātie ir pakļauti apstarošanas riskam ar jonizējošo starojumu un kuru izpildi reglamentē normatīvie akti par aizsardzību pret radiāciju;
- 3.4. darbi augstsprieguma elektrolīniju aizsardzības zonā;
- 3.5. pazemē (piemēram, akās, tuneļos) veicamie darbi;
- 3.6. darbi, kuros nodarbinātajiem nepieciešama gaisa piegādes sistēma;
- 3.7. darbi, kuros nodarbinātie pakļauti paaugstinātam atmosfēras spiedienam (piemēram, kesonos);
- 3.8. spridzināšanas darbi;
- 3.9. darbi, kas saistīti ar būvju, būvkonstrukciju, būvelementu vai iekārtu montāžu, demontāžu vai nojaukšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

4. Šo noteikumu ievērošanu projekta sagatavošanas posmā kontrolē attiecīgās pašvaldības būvvalde, bet projekta izpildes posmā – Valsts darba inspekcija. Šo noteikumu 28.¹, 28.², 28.³, 28.⁴, 28.⁵, 28.⁶, 28.⁷ un 28.⁸ punktā noteikto prasību ievērošanu kontrolē arī Valsts ieņēmumu dienests.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

II. Projekta vadītājs, darba aizsardzības koordinatori, iepriekšējs paziņojums

5. Projekts ir ar būvniecību saistīts process, ko veido koordinētu un kontrolētu norišu kopums, kuram ir noteikti sākuma un beigu termiņi un kura mērķi sasniedz, iekļaujoties paredzētajā laikā un izmaksu un resursu ietvaros.

5.¹ Projekta īstenošanā ir šādi posmi:

5.¹ 1. projekta sagatavošanas posms – posms no projekta izstrādes sākuma līdz būvdarbu uzsākšanai;

5.¹ 2. projekta izpildes posms – būvdarbu veikšana.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

6. Projekta sagatavošanai, izpildei vai izpildes uzraudzībai pasūtītājs norīko projekta vadītāju – fizisku vai juridisku personu, kas rīkojas pasūtītāja vārdā (piemēram, galveno būvuzņēmēju vai darbuzņēmēju). Ja pasūtītājs nenorīko projekta vadītāju, viņš pats uzņemas šajos noteikumos noteiktās projekta vadītāja tiesības un pienākumus.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

7. Darba aizsardzības koordinators projekta sagatavošanas posmā ir fiziska vai juridiska persona, kurai pasūtītājs vai projekta vadītājs ir uzticējis šo noteikumu 15.punktā minēto pienākumu veikšanu projekta sagatavošanas posmā (turpmāk – projekta sagatavošanas koordinators).

7.¹ Par projekta sagatavošanas koordinators drīkst būt persona, kas saskaņā ar Būvniecības likuma 8.pantu ir saņēmusi arhitekta prakses sertifikātu vai būvprakses sertifikātu projektēšanas jomā un apguvusi pamatlīmeņa zināšanas darba aizsardzībā 50 stundu apmērā (teorētisko daļu) vai ieguvusi augstāko profesionālo izglītību darba aizsardzības jomā atbilstoši profesiju standartam PS 0100 "Darba aizsardzības vecākais speciālists".

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

8. Darba aizsardzības koordinators projekta izpildes posmā ir fiziska vai juridiska persona, kurai pasūtītājs vai projekta vadītājs ir uzticējis šo noteikumu 16.punktā minēto pienākumu veikšanu projekta izpildes posmā (turpmāk – projekta izpildes koordinators).

8.¹ Par projekta izpildes koordinators drīkst būt:

8.¹ 1. persona, kas saskaņā ar Būvniecības likuma 8.pantu ir saņēmusi būvprakses sertifikātu būvdarbu vadīšanas un būvuzraudzības jomā un apguvusi pamatlīmeņa zināšanas darba aizsardzībā 50 stundu apmērā (teorētisko daļu);

8.¹ 2. darba aizsardzības speciālists vai kompetents speciālists, kas ieguvis augstāko profesionālo izglītību darba aizsardzības jomā atbilstoši profesiju standartam PS 0100 "Darba aizsardzības vecākais speciālists".

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

9. Ja būvlaukumā būvdarbus veic vairāki darbuzņēmēji, pasūtītājs ieceļ vienu vai vairākus projekta sagatavošanas koordinators un projekta izpildes koordinators.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

10. Projekta sagatavošanas koordinators un projekta izpildes koordinators ieceļšana neatbrīvo pasūtītāju un projekta vadītāju no atbildības par darba aizsardzības prasību ievērošanu.

11. Pasūtītājs nodrošina, lai pirms būvdarbu uzsākšanas tiktu izstrādāts darba aizsardzības plāns saskaņā ar šo noteikumu IV nodaļu, ja:

11.1. būvlaukumā būvdarbus veic vairāki darbuzņēmēji;

11.2. tiek veikts kāds no šo noteikumu 3.punktā minētajiem būvdarbiem;

11.3. saskaņā ar šo noteikumu 12.punktu ir nepieciešams nosūtīt iepriekšēju paziņojumu par būvdarbu veikšanu.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

12. Pasūtītājam ir pienākums pirms būvdarbu uzsākšanas nosūtīt Valsts darba inspekcijai iepriekšēju paziņojumu par būvdarbu veikšanu (pielikums) vienā no šādiem gadījumiem:

12.1. ja paredzētais būvdarbu ilgums pārsniedz 30 darbadienas un būvdarbos vienlaikus tiek nodarbināti vairāk nekā 20 nodarbinātie;

12.2. ja plānotais būvdarbu apjoms pārsniedz 500 cilvēkdienas (viena vai vairāku nodarbināto kopā nostrādātas darbadienas).

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

13. Iepriekšējā paziņojumā par būvdarbu veikšanu sniegto informāciju pasūtītājs novieto būvlaukumā redzamā vietā un, ja nepieciešams, to regulāri atjauno.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

13.¹ Šo noteikumu 9., 11., 12. un 13.punktā minētos pienākumus pasūtītājs var uzdot projekta vadītājam, par to savstarpēji vienojoties.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

III. Projekta sagatavošanas un izpildes posmi, koordinatoru pienākumi

14. Persona, kas veic projekta vadītāja pienākumus, ievēro [Darba aizsardzības likumā noteiktos](#) darba aizsardzības vispārīgos principus, īpaši šādos gadījumos:

14.1. lemjot par arhitektūras, tehniskajiem un organizatoriskajiem aspektiem, plānojot darbus vai darba posmus, kas norisināsies vienlaikus vai secīgi;

14.2. aprēķinot vienlaikus veicamo būvdarbu apjomu un katra posma veikšanai nepieciešamo laiku un ņemot vērā darba aizsardzības plānu un visus dokumentus, kas izstrādāti vai koriģēti saskaņā ar šo noteikumu 15.2., 15.3. un 16.3.apakšpunktu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

15. Projekta sagatavošanas koordinatoram ir šādi pienākumi:

15.1. koordinēt ar projekta vadītāju, galveno būvuzņēmēju, darbuuzņēmējiem un pašnodarbinātajiem šo noteikumu 14.punktā noteikto prasību izpildi;

15.2. saskaņā ar šo noteikumu IV nodaļu izstrādāt darba aizsardzības plānu, iekļaujot arī pasākumus attiecībā uz šo noteikumu 3.punktā minētajiem būvdarbiem;

15.3. sagatavot atbilstošu dokumentāciju, iekļaujot informāciju par darba aizsardzības prasībām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

16. Projekta izpildes koordinatoram ir šādi pienākumi:

16.1. koordinēt darba aizsardzības vispārīgo principu īstenošanu, lemjot par tehniskajiem vai organizatoriskajiem pasākumiem, plānojot dažādu būvdarbu veikšanu vienlaikus vai secīgi un aprēķinot to izpildei nepieciešamo laiku;

16.2. saskaņot un uzraudzīt darba aizsardzības plāna un darbu veikšanas projekta izpildi, lai nodrošinātu, ka galvenais būvuzņēmējs, darbuuzņēmēji un pašnodarbinātie ievēro šo noteikumu 26.punktā noteiktās prasības un darba aizsardzības plāna izpildi;

16.3. veikt nepieciešamos grozījumus darba aizsardzības plānā un šo noteikumu 15.3.apakšpunktā minētajā dokumentācijā, ņemot vērā paveiktos darbus un pārmaiņas būvlaukumā un būvprojektā (ja tādas ir veiktas);

16.4. organizēt galvenā būvuzņēmēja un darbuuzņēmēju (arī to darbuuzņēmēju, kas vienā un tajā pašā būvlaukumā strādā pēc kārtas) sadarbību, saskaņot viņu darbību, lai aizsargātu nodarbinātos un novērstu nelaimes gadījumus darbā un arodslimības, nodrošināt savstarpēju informācijas apmaiņu saskaņā ar [Darba aizsardzības likuma prasībām](#) un, ja nepieciešams, iesaistīt pašnodarbinātos;

16.5. saskaņot galvenā būvuzņēmēja un darbuuzņēmēju paredzētos darba aizsardzības pasākumus un pārbaudīt to izpildi;

16.6. veikt nepieciešamos pasākumus, lai nepieļautu nepiederošu personu uzturēšanos būvlaukumā.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

16.¹ Ja būvdarbus veic viens darbuzņēmējs, par šo noteikumu 15.2., 15.3., 16.1., 16.3. un 16.6.apakšpunktā minēto pienākumu izpildi ir atbildīga persona, kas veic projekta vadītāja pienākumus.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

IV. Darba aizsardzības plāns

17. Darba aizsardzības plānu izstrādā, lai visus būvniecības dalībniekus nodrošinātu ar nepieciešamo darba aizsardzības informāciju.

18. Darba aizsardzības plānā iekļauj specifisku informāciju, kas ir nepieciešama darba aizsardzības nodrošināšanā, veicot būvdarbus.

19. Darba aizsardzības plānu izstrādā līdz būvdarbu uzsākšanai. Ja mainās projekta apstākļi, plānu pārskata. Projekta izpildes koordinatori un persona, kas veic projekta vadītāja pienākumus, iepazīstas ar darba aizsardzības plānu, pirms tiek piesaistīts attiecīgais darbuzņēmējs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

20. Darba aizsardzības plāna izstrādei ir divas stadijas:

20.1. pirmā stadija – projekta sagatavošanas posmā ietver pasākumus no projekta izstrādes sākuma līdz būvdarbu uzsākšanai;

20.2. otrā stadija – projekta izpildes posmā ietver pasākumus būvdarbu veikšanas laikā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

21. Darba aizsardzības plānu projekta sagatavošanas posmā var izstrādāt kā atsevišķu dokumentu vai iestrādāt kā atsevišķu nodaļu tehniskā būvprojekta būvdarbu organizācijas daļā, iekļaujot šādu informāciju:

21.1. būvlaukumam paredzētajai teritorijai blakus esošo zemesgabalu izmantojums:

21.1.1. ēkas un ražotnes, kas ierobežo būvdarbu veikšanu;

21.1.2. virszemes un pazemes inženierkomunikācijas;

21.1.3. satiksmes ejas un ar tām saistītie ierobežojumi (piemēram, piekļūšana ugunsdzēsības līdzekļiem, materiālu piegādes un transportlīdzekļu novietošanas laika ierobežojumi);

21.1.4. būves, kurās izmantoti veselībai kaitīgi materiāli vai nenoturīgas un nestabilas konstrukcijas un kuras nojaucot vai pārbūvējot nepieciešami specifiski darba aizsardzības pasākumi;

21.1.5. grunts raksturojums (norāda sastāvu, piesārņotību, stabilitāti, vecas šahtas vai citus pazemes šķēršļus);

21.1.6. nojaucamo būvju tehniskās dokumentācijas esība (var būt pasūtītāja iesniegtā informācija);

21.2. būvprojektā ietvertie riska faktori, no kuriem nav iespējams izvairīties, kā arī attiecīgie darba aizsardzības pasākumi;

21.3. detalizēti ieteikumi par darba aizsardzības pasākumiem, kuru skaidrojumu darbuzņēmējs ir tiesīgs pieprasīt;

21.4. iespējamie riska faktori, kuri var rasties būvniecības procesā veselībai kaitīgu materiālu dēļ, un nepieciešamā informācija par likumu un citu normatīvo aktu prasībām;

21.5. informācija par paredzētā būvlaukuma teritoriju:

21.5.1. iespējas piekļūt būvlaukumam un evakuācijas izejas;

21.5.2. pagaidu būvju un atsevišķu darba iecirkņu izvietojums;

21.5.3. būvmateriālu iekraušanas un izkraušanas laukumi, noliktavas;

21.5.4. transporta un gājēju ceļi;

21.5.5. piebrauktuves un caurbrauktuves ugunsdzēsības automašīnām;

21.6. būvlaukumā veicamo darba aizsardzības pasākumu saskaņošana un attiecīgās informācijas apmaiņa starp pasūtītāju, projekta vadītāju, galveno būvuzņēmēju, darbuzņēmējiem un pašnodarbinātajiem;

21.7. pasākumi saskaņā ar šo noteikumu 3.punktā minētajiem būvdarbiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

22. Darba aizsardzības plānu projekta izpildes posmā var iestrādāt būvdarbu veikšanas projektā, papildinot ar šādu informāciju:

22.1. darba aizsardzības organizēšanas vispārējā kārtība būvlaukumā;

22.2. pārmaiņas, kas būvdarbu izpildes laikā rodas:

22.2.1. darbu plānos un grafikos;

22.2.2. būvizstrādājumu, būvmateriālu, tehnoloģisko iekārtu un aprīkojuma nomenklatūrā un piegādes grafikos;

22.2.3. darbaspēka kustības un galveno būvmašīnu darba grafikos.

23. Ja nepieciešamā informācija ir iekļauta citos būvniecības dokumentos vai būvprojekta rasējumos, darba aizsardzības plānā var būt tikai norādes par vietu, kur var atrast informāciju.

24. Sabiedriski nozīmīgu vai tehniski sarežģītu būvju projektos darba aizsardzības plāns var būt nepabeigts. Minētajā gadījumā projekta izpildes plānā ietver:

24.1. kārtību, kādā tiek organizēta darba aizsardzības vispārējā vadība;

24.2. vispārējās drošības prasības būvlaukumā;

24.3. skaidrojumu par attiecīgās informācijas pieejamību projekta sagatavošanas posmā, kā arī turpmāku izmantošanu un kontroli;

24.4. kārtību, kādā projektā veiktās pārmaiņas iekļauj un iestrādā darba aizsardzības plānā, atsevišķu posmu būvdarbu veikšanas projektā vai citā būvdarbu izpildes tehnoloģiskajā dokumentā.

V. Galvenā būvuzņēmēja, darbuzņēmēja un nodarbinātā pienākumi

(Nodaļas nosaukums MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

25. Lai būvlaukumā nodrošinātu nodarbināto drošību un veselības aizsardzību, darbuzņēmējs:

25.1. atbilstoši būvlaukuma un būvdarbu raksturam, darba apstākļiem un riska faktoriem veic pasākumus, kas nodrošina darba vietu atbilstību šo noteikumu VI, VII un VIII nodaļā minētajām prasībām;

25.2. ievēro projekta sagatavošanas koordinators un projekta izpildes koordinators norādījumus.

26. Veicot būvdarbus, galvenais būvuzņēmējs un darbuzņēmējs ņem vērā Darba aizsardzības likumā noteiktos darba aizsardzības vispārīgos principus, arī attiecībā uz:

26.1. būvlaukuma norobežošanu un tīrības un kārtības uzturēšanu tajā;

26.2. darba vietu izvēli. Nosakot pārvietošanās un kustības maršrutus un iekārtu izvietojuma zonas, ņem vērā nepieciešamību brīvi piekļūt katrai darba vietai;

26.3. dažādu materiālu izmantošanas apstākļiem;

26.4. mašīnu, iekārtu un instalāciju tehnisko apkalpi un pārbaudēm, uzsākot ekspluatāciju, kā arī regulārām pārbaudēm ekspluatācijas laikā, lai novērstu defektus, kas rada risku nodarbināto drošībai un veselībai;

26.5. dažādu materiālu uzglabāšanas zonu ierīkošanu un marķēšanu (īpaši bīstamiem materiāliem un vielām);

26.6. izmantoto bīstamo materiālu un vielu savākšanu un pārvietošanu;

26.7. atkritumu un būvgružu glabāšanu, savākšanu, pārvietošanu un likvidēšanu;

26.8. dažādiem darbiem vai darba posmiem paredzētā izpildes termiņa maiņu, pamatojoties uz darba gaitu būvlaukumā;

26.9. sadarbību ar pašnodarbinātajiem;

26.10. sadarbību un darbu saskaņošanu ar citām rūpnieciskām ražotnēm būvlaukumā vai tā tuvumā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

27. Darbuzņēmējs sniedz nodarbinātajiem vai viņu uzticības personām saprotamu informāciju par visiem pasākumiem, kas saskaņā ar Darba aizsardzības likumā noteiktajām prasībām tiks veikti būvlaukumā nodarbināto darba drošībai un veselības aizsardzībai.

28. Darbuzņēmējs konsultējas ar nodarbinātajiem vai viņu uzticības personām un nodrošina to līdzdalību visu ar nodarbināto darba drošību un veselības aizsardzību saistīto jautājumu risināšanā, īpaši, ja tie ir saistīti ar darba aizsardzību, veicot būvdarbus.

28.¹ Darbuzņēmējs, tai skaitā galvenais būvuzņēmējs, nodrošina, lai būvobjektā atrastos tajā nodarbināto saraksts. Ja būvdarbus veic vairāki darbuzņēmēji, tie iesniedz galvenajam būvuzņēmējam vai, ja tāda nav, – pasūtītājam katrs savu būvobjektā nodarbināto sarakstu, ko apstiprina ar parakstu un zīmogu, norādot šādu informāciju par nodarbinātajiem:

28.¹ 1. vārds un uzvārds;

28.¹ 2. personas kods vai darba atļaujas numurs Latvijā nodarbinātajiem ārzemniekiem;

28.¹ 3. darba līguma vai uzņēmuma līguma noslēgšanas datums un numurs;

28.¹ 4. darbuzņēmēja nosaukums.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

28.² Galvenais būvuzņēmējs vai, ja tāda nav, – pasūtītājs šo noteikumu 28.¹ punktā minētos sarakstus glabā būvobjektā līdz būves pieņemšanai ekspluatācijā.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

28.³ Darbuņēmējs vai galvenais būvuņēmējs katram būvobjektā nodarbinātajam pēc personu apliecinoša dokumenta vai transportlīdzekļa vadītāja apliecības uzrādīšanas izsniedz nodarbinātā apliecību. Apliecībā ietver:

- 28.³ 1. nodarbinātā vārdu un uzvārdu;
- 28.³ 2. personas kodu vai darba atļaujas numuru Latvijā nodarbinātajiem ārzemniekiem;
- 28.³ 3. darba līguma vai uzņēmuma līguma noslēgšanas datumu un numuru;
- 28.³ 4. darbuņēmēja nosaukumu;
- 28.³ 5. nodarbinātā fotogrāfiju;
- 28.³ 6. darbuņēmēja vai galvenā būvuņēmēja zīmogu.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

28.⁴ Ja nodarbinātā apliecību ir izsniedzis darbuņēmējs, nodarbinātais, pirmoreiz ierodoties būvobjekta teritorijā, galvenajam būvuņēmējam vai tā pārstāvim papildus nodarbinātā apliecībai uzrāda arī personu apliecinošu dokumentu vai transportlīdzekļa vadītāja apliecību.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

28.⁵ Ja nodarbinātā apliecība, uzsākot darbu, vēl nav izsniegta vai tā ir nozaudēta, galvenais būvuņēmējs vai, ja tāda nav, – pasūtītājs ir tiesīgs ielaist būvobjekta teritorijā nodarbināto arī pēc personu apliecinoša dokumenta vai transportlīdzekļa vadītāja apliecības uzrādīšanas, bet ne ilgāk kā piecas darbdienu pēc kārtas.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

28.⁶ Atrodoties būvobjekta teritorijā, nodarbinātajam ir pienākums glabāt nodarbinātā apliecību, personu apliecinošu dokumentu vai transportlīdzekļa vadītāja apliecību pieejamā vietā un, ja nepieciešams, uzrādīt to kontrolējošo valsts institūciju pārstāvjiem. Par nodarbinātā apliecības nozaudēšanu nodarbinātajam nekavējoties jāziņo projekta izpildes koordinātoram vai galvenajam būvuņēmējam, kā arī darbuņēmējam, ja apliecību izsniedzis darbuņēmējs. Galvenais būvuņēmējs vai, ja tāda nav, – pasūtītājs nodarbinātā apliecības nozaudēšanas faktu reģistrē un šo informāciju uzglabā līdz jaunas apliecības izgatavošanai.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

28.⁷ Ja būvobjekta teritorijā nepieciešams iekļūt citām personām, galvenais būvuņēmējs šīm personām izsniedz apmeklētāja apliecību.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

28.⁸ Galvenais būvuņēmējs nodrošina, lai būvobjekta teritorijā iekļūtu tikai nodarbinātie, kas norādīti šo noteikumu 28.¹ punktā minētajā sarakstā un kam ir nodarbinātā apliecība, personu apliecinošs dokuments vai transportlīdzekļa vadītāja apliecība, kā arī citas personas ar apmeklētāja apliecību.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

VI. Darba aizsardzības prasības darba vietu iekārtošanai būvlaukumos

29. Stabilitātes un noturības prasības:

29.1. materiāli, iekārtas un jebkura sastāvdaļa, kas, atrodoties kustībā, rada risku nodarbināto drošībai un veselībai, ir stabila un droša;

29.2. piekļūšana virsmām, kas veidotas no neizturīgiem materiāliem, nav atļauta bez atbilstoša aprīkojuma vai palīgīdzekļiem, kas ļauj droši veikt darbu.

30. Energosadales instalācijas (ietaises, iekārtas un tīkli) ierīko tā, lai:

30.1. nerastos ugunsgrēka vai eksplozijas risks;

30.2. nerastos risks iegūt elektrotraumas, ko izraisa tieša vai netieša saskare ar energosadales instalāciju;

30.3. iekārtu un aizsardzības ierīču ierīkošanā un izvēlē tiktu ņemts vērā sadalāmās enerģijas veids un jauda, darba apstākļi un to personu kompetence, kurām ir iespēja piekļūt energosadales instalācijas daļām.

31. Evakuācijas ceļus, ejas un izejas ierīko, ievērojot šādas prasības:

31.1. evakuācijas ceļi, ejas un izejas ir brīvas un nodrošina visātrāko nokļūšanu drošībā un pēc iespējas drošāku nodarbināto evakuāciju no visām darba vietām, ja rodas nopietnas un tiešas briesmas;

31.2. evakuācijas ceļu, eju un izeju skaitu, izvietojumu un izmērus nosaka, ņemot vērā būvlaukuma, ēku, būvju un telpu (arī būvniecības pagaidu būvju, nojumju) izmantošanu, tajās esošās iekārtas un to izmērus, kā arī maksimāli iespējamo klātesošo personu skaitu;

31.3. evakuācijas ceļi, ejas un izejas ir apzīmētas atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām par drošības zīmju lietošanu darba vietās;

31.4. evakuācijas ceļus, ejas un izejas, kurām nepieciešams apgaismojums, nodrošina ar pietiekamas intensitātes avārijas apgaismojumu, ja darba apgaismojums tiktu bojāts.

32. Ugunsgrēka izziņošanas, ugunsdzēsības automātikas sistēmas un ugunsdzēsšanas līdzekļi atbilst šādām prasībām:

32.1. ņemot vērā būvlaukuma vietu, ēku un būvju specifiku, telpu izmērus un izmantošanu, tajās esošās iekārtas, lietojamo materiālu fizikālās un ķīmiskās īpašības, kā arī maksimāli iespējamo klātesošo personu skaitu, darba vietas nodrošina ar piemērotām ugunsdzēsšanas ierīcēm pietiekamā daudzumā un, ja nepieciešams, ar ugunsgrēka signalizācijas ierīcēm un trauksmes sistēmām;

32.2. ugunsdzēsšanas ierīces, ugunsgrēka signalizācijas ierīces un trauksmes sistēmas regulāri pārbauda un uztur kārtībā;

32.3. regulāri rīko atbilstošas pārbaudes un nodarbināto mācības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ugunsdrošības prasībām;

32.4. ugunsdzēsšanas līdzekļi ir ērti pieejami un vienkārši lietojami, un to atrašanās vietas ir norādītas ar zīmēm, kuras izvieto atbilstoši normatīvajiem aktiem par drošības zīmju lietošanu darba vietās un ugunsdrošību.

33. Ventilācija atbilst šādām prasībām:

33.1. darba vietās nodrošina pietiekamu svaiga gaisa pievadi, ņemot vērā darba raksturu un nodarbināto fizisko slodzi;

33.2. ventilācijas sistēmas tiek uzturētas kārtībā, regulāri tīrītas un pārbaudīta to darbības efektivitāte;

33.3. mehānisko ventilācijas sistēmu un gaisa kondicionēšanas iekārtu darbība nedrīkst radīt caurvēju, kas rada risku nodarbināto drošībai un veselībai;

33.4. ja darba devējs vai nodarbināto uzticības persona konstatē, ka tas ir nepieciešams nodarbināto veselības aizsardzībai, iekārto ventilācijas kontroles sistēmu, kura atklāj traucējumus ventilācijas sistēmas darbībā;

33.5. bez kavēšanās tiek novākti darba procesā radušies atkritumi, kas, piesārņojot gaisu, rada nopietnas un tiešas briesmas.

34. Aizsardzība pret troksni un kaitīgām ārējām ietekmēm:

34.1. nodarbinātos nedrīkst pakļaut kaitīgam trokšņa līmenim, vibrācijām vai kaitīgai ārējai ietekmei (piemēram, gāzēm, tvaikiem, putekļiem);

34.2. ja nodarbinātajiem ir nepieciešams ieiet zonā, kurā atrodas viegli uzliesmojošas vielas vai kur gaisā var būt toksiskas, kaitīgas vielas, vai ir nepietiekams skābekļa daudzums, attiecīgā zona tiek uzraudzīta, lai novērstu nopietnas un tiešas briesmas;

34.3. nodarbinātie nedrīkst atrasties paaugstinātas bīstamības slēgtā zonā, kur nav nodrošināta skābekļa vai gaisa padeve.

35. Temperatūra darba vietā ir piemērota darba metodēm un nodarbināto fiziskajai slodzei.

36. Dabiskais un mākslīgais darba vietu, telpu un satiksmes eju apgaismojums atbilst šādām prasībām:

36.1. darba vietas, telpas un satiksmes ejas ir pietiekami nodrošinātas ar dabisko gaismu un aprīkotas ar mākslīgo apgaismojumu tā, lai kopējais apgaismojums būtu pietiekams nodarbināto drošībai un veselībai;

36.2. ja nepieciešams, tiek izmantoti triecienizturīgi pārnēsājami gaismas avoti;

36.3. mākslīgais apgaismojums nedrīkst mainīt vai ietekmēt signālu vai norāžu uztveri;

36.4. apgaismojuma instalācijas telpās, darba vietās un satiksmes ejās ir novietotas tā, lai nodarbinātie netiktu pakļauti negadījuma riskam;

36.5. darba vietās, telpās un satiksmes ejās ar mākslīgo apgaismojumu, ja bojāta mākslīgā apgaismojuma daļē var rasties nopietnas un tiešas briesmas, ierīko pietiekamas intensitātes avārijas apgaismojumu.

37. Durvis un vārtus ierīko, ievērojot šādas prasības:

37.1. bīdāmās durvis aprīko ar drošības ierīci, kas novērš durvju izslīdēšanu no slīdēm un apgāšanos;

37.2. durvis un vārtus, kas veras uz augšu, aprīko ar mehānismu, kas novērš to krišanu lejup;

37.3. durvis un vārtus, kas veras uz evakuācijas ceļiem, ejām un izejām, apzīmē atbilstoši normatīvajiem aktiem par drošības zīmju lietošanu darba vietās;

37.4. ja nav iespējams nodrošināt gājēju plūsmu caur vārtiem, durvis gājējiem ir ierīkotas transportlīdzekļu vārtu tuvumā;

37.5. mehānisko durvju un vārtu darbība nerada risku nodarbināto drošībai un veselībai, un durvis un vārti ir aprīkoti ar viegli pamanāmām un pieejamām avārijas ierīcēm, kas ļauj tos atvērt ar rokām, ja enerģijas piegādes trūkuma dēļ durvis un vārti neatveras automātiski.

38. Satiksmes ejas un zonas, kurās var tikt apdraudēta nodarbināto dzīvība vai veselība (turpmāk – bīstamā zona) ierīko, ievērojot šādas prasības:

38.1. satiksmes ejām, arī kāpnēm, nostiprinātām pieslienamām kāpnēm, kā arī iekraušanas un izkraušanas platformām un rampām var piekļūt viegli, droši un piemērotā veidā, neradot risku nodarbinātajiem, kas strādā to tuvumā;

38.2. gājēju un satiksmes eju daudzums un izmēri atbilst lietotāju skaitam un veicamajām darbībām;

38.3. ja satiksmes ejas izmanto transportlīdzekļi un gājēji, ir ierīkota pietiekami plata drošības josla vai visi gājēji ir nodrošināti ar atbilstošām aizsargierīcēm;

38.4. satiksmes ejas ir skaidri norādītas un apzīmētas, kā arī uzraudzītas un regulāri koptas;

38.5. satiksmes ejas atrodas pietiekamā attālumā no durvīm, vārtiem, caurbrauktuvēm, gājēju celiņiem, gaitenīem un kāpņu laukumiem;

38.6. satiksmes ejās un pie to durvīm nav šķēršļu, un tās bez kavēšanās ir izmantojamas jebkurā laikā;

38.7. ja būvlaukumā ir bīstamās zonas, kurām piekļūšana ir ierobežota, tās norobežo vai aprīko ar attiecīgām ierīcēm, lai nepieļautu nepiederošu personu iekļūšanu bīstamajās zonās;

38.8. bīstamajās zonās strādājošie nodarbinātie ir nodrošināti ar aizsardzības līdzekļiem;

38.9. bīstamās zonas ir skaidri norādītas un apzīmētas atbilstoši normatīvajiem aktiem par drošības zīmju lietošanu darba vietās.

39. Iekraušanas un izkraušanas platformas un rampas ierīko, ievērojot šādas prasības:

39.1. tās atbilst transportējamo kravu izmēriem un slodzei;

39.2. tām ir viena vai vairākas noejas;

39.3. iekraušanas un izkraušanas rampas ir aprīkotas tā, lai nodarbinātos pasargātu no nokrišanas.

40. Darba vietas ir pietiekami plašas, lai pēc nepieciešamo iekārtu vai ierīču novietošanas nodarbinātie, veicot darbu, varētu brīvi pārvietoties.

41. Pirmā palīdzība:

41.1. darbuzņēmējs nodrošina pirmās palīdzības sniegšanu un iespēju jebkurā laikā izsaukt personālu, kas ir apmācīts pirmās palīdzības sniegšanā;

41.2. darbuzņēmējs nodrošina iespēju nelaimes gadījumā cietušos vai pēkšņi saslimušos nodarbinātos nogādāt vietā, kur viņiem tiek sniegta neatliekamā medicīniskā palīdzība;

41.3. atkarībā no darbības veida, darbu apjoma un darba vides riska iekārto vienu vai vairākas pirmās palīdzības telpas, kas apgādātas ar pirmās palīdzības līdzekļiem, iekārtām un ierīcēm un kur ir nodrošināta ērta iekļūšana ar nestuvēm;

41.4. pirmās palīdzības telpas ir skaidri apzīmētas atbilstoši normatīvajiem aktiem par drošības zīmju lietošanu darba vietās;

41.5. visās darba vietās, kur darba apstākļu dēļ tas nepieciešams, ir pieejamas pirmās palīdzības aptieciņas, un to atrašanās vietas ir skaidri norādītas;

41.6. neatliekamās medicīniskās palīdzības un glābšanas dienestu adreses un telefona numuri ir norādīti skaidri redzamā vietā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

42. Ģērbtuves un slēdzamos skapīšus ierīko, ievērojot šādas prasības:

42.1. ģērbtuves ierīko, ja darba procesā paredzēta speciāla darba apģērba valkāšana un veselības vai pieklājības apsvērumu dēļ nevar prasīt, lai nodarbinātie pārgērbtos citā vietā;

42.2. ģērbtuves ir viegli pieejamas, pietiekami plašas, aprīkotas ar slēdzamiem skapīšiem, sēdvietām un ierīcēm, kas ļauj nodarbinātajiem, ja nepieciešams, izžāvēt darba un personīgo apģērbu un piederumus;

42.3. vīriešiem un sievietēm ierīko atsevišķas ģērbtuves vai, ja tas nav iespējams, nodrošina ģērbtuves lietošanu atsevišķi vīriešiem un sievietēm;

42.4. ja darba apstākļi saistīti ar kaitīgu faktoru iedarbību (piemēram, kaitīgas vielas, mitrums, netīrumi), nodarbināto personīgā un darba apģērba glabāšanai ierīko atsevišķus skapīšus;

42.5. ja ģērbtuvju ierīkošana nav nepieciešama, katru nodarbināto nodrošina ar slēdzamu vietu, kur glabāt personīgo apģērbu un mantas.

43. Dušas, izlietnes un tualetes ierīko, ievērojot šādas prasības:

43.1. dušas telpu ierīko, ja tas nepieciešams veicamā darba dēļ, kā arī ja to nosaka darba devējs vai nodarbināto uzticības persona. Ja iespējams, dušas telpas ierīko atsevišķi vīriešiem un sievietēm. Ja tas nav iespējams, nodrošina dušas telpu lietošanu atsevišķi vīriešiem un sievietēm;

43.2. dušas telpa ir pietiekami plaša, lai nodarbinātie varētu mazgāties atbilstoši higiēnas prasībām un netraucējot cits citu;

43.3. dušās ir karstais un aukstais ūdens;

43.4. ja darba apstākļu dēļ dušas telpa nav nepieciešama, darba telpu un ģērbtuvju tuvumā ierīko pietiekamu skaitu izlietņu ar tekošu ūdeni (ja nepieciešams, arī ar karstu ūdeni);

43.5. ierīko atsevišķas izlietnes vīriešiem un sievietēm vai, ja tas nav iespējams, nodrošina izlietņu lietošanu atsevišķi vīriešiem un sievietēm;

43.6. ja dušas telpa vai izlietnes ir ierīkotas atsevišķi no ģērbtuvēm, nodrošina ērtu nokļūšanu no vienām telpām citās;

43.7. ņemot vērā nodarbināto skaitu, ierīko pietiekami daudz tualetu un izlietņu ar personīgās higiēnas līdzekļiem (tualetes papīru, ziepēm, dvieli vai citām roku nosusināšanas ierīcēm);

43.8. tualetes un izlietnes ierīko tuvu darba un atpūtas telpām, ģērbtuvēm un dušas telpām;

43.9. ierīko atsevišķas tualetes vīriešiem un sievietēm vai, ja tas nav iespējams, nodrošina tualetu lietošanu atsevišķi vīriešiem un sievietēm.

44. Atpūtas telpas un dzīvojamās telpas ierīko, ievērojot šādas prasības:

44.1. ja tas nepieciešams nodarbināto drošībai un veselības aizsardzībai, ņemot vērā veicamo darbu specifiku un būvlaukumā nodarbināto personu skaitu, kā arī ja būvlaukums atrodas tālu no apdzīvotām vietām vai nodarbināto dzīvesvietas, nodarbinātos nodrošina ar ērtām, pieejamām atpūtas telpām, kurās ir atbilstošs skaits galdu un atzveltnes krēslu, un (vai) ar dzīvojamām telpām;

44.2. ja nav iespējams iekārtot atbilstošas atpūtas telpas, nodarbinātos nodrošina ar citām telpām, kurās tie var uzturēties darba pārtraukumu laikā;

44.3. ja dzīvojamās telpas izmanto pastāvīgi, ierīko atpūtas telpu un pietiekami daudz tualetu, izlietņu un dušas telpu. Dzīvojamās telpas apgādā ar gultām, skapjiem, galdiem un atzveltnes krēsliem atbilstoši nodarbināto skaitam, kā arī, ja nepieciešams, sadala atsevišķi sievietēm un vīriešiem.

45. Nodarbinātajām grūtniecēm, sievietēm pēcdzemdību periodā līdz vienam gadam un sievietēm, kas baro bērnu ar krūti, visā bērna barošanas periodā nodrošina iespēju atgulties un atpūsties piemērotos apstākļos.

45.¹ Ja tiek nodarbināti invalīdi, darba vietas iekārto atbilstoši viņu vajadzībām, īpaši aprīkojot durvis, gājēju ceļus, kāpnes, dušas, izlietnes un tualetes.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

46. Papildu prasības:

46.1. būvlaukuma apkārtnē un uz tā robežas vai nožogojuma izvieto skaidri saredzamas un atpazīstamas norādes par būvdarbu veikšanu;

46.2. būvlaukumā nodarbinātos nodrošina ar dzeramo ūdeni un, ja iespējams, ar kādu bezalkoholisku dzērienu darba telpās un darba vietu tuvumā;

46.3. nodarbinātajiem ir iespējams paēst un, ja nepieciešams, gatavot ēdienu piemērotos apstākļos.

VII. Darba aizsardzības papildu prasības darba vietu iekārtošanai telpās

47. Telpu struktūra un stabilitāte atbilst to izmantošanas raksturam.

48. Evakuācijas durvis ierīko, ievērojot šādas prasības:

48.1. evakuācijas durvis veras uz āru;

48.2. evakuācijas durvis nedrīkst aizslēgt vai nostiprināt. Nodrošina, lai jebkura persona, kam nepieciešams tās izmantot avārijas situācijā, varētu atvērt durvis viegli un bez kavēšanās;

48.3. bīdāmās durvis un virpuļdurvis aizliegts izmantot par evakuācijas durvīm.

49. Temperatūra atpūtas telpās, dežurējošā personāla telpās, sanitārajās telpās, ēdnīcās un pirmās palīdzības telpās atbilst attiecīgās telpas izmantošanas raksturam.

50. Logi, virsgaismas logi un stikla starpsienas ir attiecīgi aprīkotas, lai novērstu pārlietu saules gaismas ieplūdi, ņemot vērā darba raksturu un telpas izmantošanu.

51. Telpu grīdas, sienas un griesti atbilst šādām prasībām:

51.1. grīdās nedrīkst būt bīstami izciļņi, caurumi vai slīpums, tās ir stabilas un nav slidenas;

51.2. grīdas, sienas un griesti telpās ir ērti tīrāmi vai kopjami atbilstoši higiēnas prasībām;

51.3. caurspīdīgas vai caurredzamas sienas, arī vienlaidu stikla šķērssienas darba telpās un satiksmes eju tuvumā ir skaidri iezīmētas, izgatavotas no droša materiāla vai norobežotas tā, lai nepieļautu iespēju nodarbinātajiem uzgrūsties sienām vai gūt savainojumus, ja siena sagrūst.

52. Logus, virsgaismas logus un vēdināšanas lūkas ierīko, ievērojot šādas prasības:

52.1. nodarbinātajiem ir iespēja droši atvērt, aizvērt, noregulēt vai nostiprināt logus, virsgaismas logus un vēdināšanas lūkas;

52.2. atvērti logi, virsgaismas logi vai vēdināšanas lūkas nerada risku nodarbināto drošībai un veselībai;

52.3. logi un virsgaismas logi ir aprīkojami ar attiecīgām iekārtām, kas ļauj tos tīrīt, nepakļaujot riskam nodarbinātos, kuri tīra logus vai atrodas to tuvumā.

53. Durvis un vārtus ierīko, ievērojot šādas prasības:

53.1. durvju un vārtu izvietojumu, skaitu un izmēru, kā arī materiālu, no kā tie izgatavojami, nosaka telpu specifika un izmantojums;

53.2. virpuļdurvis un vārtni ir caurspīdīgi vai tiem ir caurredzami elementi;

53.3. caurredzamās durvis ir marķētas tādā augstumā, lai marķējums būtu labi redzams;

53.4. durvju un vārtu caurspīdīgās vai caurredzamās daļas, kuras izgatavotas no neizturīga materiāla un tādēļ rada risku nodarbināto drošībai un veselībai, ir aizsargātas no sasišanas.

54. Satiksmes ejas ir skaidri marķētas, ņemot vērā telpu izmantojumu un tajās esošās iekārtas.

55. Eskalatori un slīdceļiņi darbojas droši, tie ir apgādāti ar drošības ierīcēm un viegli pamanāmām un pieejamām avārijas ierīcēm.

56. Darba telpas ir pietiekami plašas, lai nodarbinātie varētu veikt darbu un nerastos darba vides risks.

VIII. Darba aizsardzības papildu prasības darba vietu iekārtošanai ārpus telpām

57. Pārvietojamās vai stacionārās darba vietas, kas atrodas augstumā vai dziļumā, izveido stabilas un noturīgas, ņemot vērā:

57.1. tajās nodarbināto skaitu;

57.2. maksimālo slodzi, kāda tām būtu jāiztur, kā arī slodzes sadali;

57.3. ārējās vides ietekmes faktoros, kam tās var tikt pakļautas.

58. Ja šo noteikumu 57.punktā minēto darba vietu konstrukcijas, balsta ierīces vai citi elementi nav stabili, tos droši nostiprina ar atbilstošiem līdzekļiem, lai izvairītos no jebkādas neparedzētas vai pēkšņas visas darba vietas vai tās daļu kustēšanās.

59. Darba vietu stabilitāti un noturību regulāri pārbauda arī pēc tam, kad mainīts darba vietas atrašanās augstums vai dziļums.

60. Būvlaukumā esošās energosadales instalācijas regulāri pārbauda un uztur kārtībā, pievēršot papildu uzmanību instalācijām, kuras pakļautas ārējās vides ietekmei.

61. Pirms būvlaukuma ierīkošanas attiecīgajā teritorijā esošās energosadales instalācijas identificē, pārbauda un skaidri apzīmē.

62. Virszemes elektropārvades līnijas pārvieto ārpus būvlaukuma vai atvieno no sprieguma, vai, ja tas nav iespējams, ierīko aizsargnožogojumus ar norādēm, norobežojot tās no transportlīdzekļiem un citiem mehānismiem.

63. Ja būvlaukumā transportlīdzekļi pārvietojas zem elektropārvades līnijām, izvieto attiecīgas brīdinājuma zīmes un piekaramos aizsargus.

64. Nodarbinātie tiek aizsargāti no nelabvēlīgas atmosfēras ietekmes.

65. Aizsardzība pret krītošiem priekšmetiem:

65.1. ja tas tehniski iespējams, nodarbinātos no krītošiem priekšmetiem aizsargā ar uztveršanas metodēm (piemēram, ar aizsargtīkliem, nosegtām gājēju ejām);

65.2. materiālus un iekārtas izkārtoti vai izvietoti tā, lai novērstu sabrukšanas vai apgāšanās iespēju;

65.3. ja nepieciešams, būvlaukumos ierīko ar jumtu nosegtas ejas vai novērš piekļūšanu bīstamajai zonai.

66. Aizsardzība pret krišanu no augstuma:

66.1. darbu augstumā drīkst veikt tikai ar piemērotu darba aprīkojumu vai izmantojot kolektīvos aizsardzības līdzekļus ar atbilstošu aizsargnožogojumu (piemēram, sastatnes, platformas, drošības tīklus). Ja atbilstoša aprīkojuma lietošana nav iespējama darba rakstura dēļ, nodarbinātajiem nodrošina drošu piekļūšanu darba vietai un apgādā ar individuālajiem aizsardzības līdzekļiem (drošības virvēm, jostām vai citām nostiprinošām drošības ierīcēm);

66.2. krišanu no augstuma novērš ar:

66.2.1. piemērotu aprīkojumu, izmantojot izturīgas pārvietojamās platformas ar pietiekami augstu galu un sānu aizsargnožogojumu, kas sastāv no galvenās margas un starpmargas, vai citu līdzvērtīgu aprīkojumu;

66.2.2. atbilstošu aizsargnožogojumu, bet, ja tas nav iespējams, veic citus darba aizsardzības pasākumus, kas novērš kritiena risku.

(MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

67. Prasības sastatnēm, kāpnēm, trapiem un darba platformām:

67.1. sastatnes sagatavo, uzstāda un uztur kārtībā, lai novērstu sabrukšanas iespēju un nejaušu izkustēšanos;

67.2. darba platformas, trapus un sastatņu kāpnes uzstāda, to izmērus izvēlas, tās nodrošina un izmanto tādā veidā, lai novērstu cilvēku krišanas iespējas un pasargātu tos no krītošiem priekšmetiem;

67.3. darba devēja norīkots nodarbinātais, kuram ir nepieciešamās zināšanas un pieredze attiecīgajā jomā, pārbauda sastatnes:

67.3.1. pirms to ekspluatācijas uzsākšanas;

67.3.2. periodiski ekspluatācijas laikā saskaņā ar sastatņu ražotāja pievienoto instrukciju;

67.3.3. pēc pārvietošanas, pārveidošanas, negaisa, zemestrīces vai citiem apstākļiem, kas varētu ietekmēt sastatņu izturību vai stabilitāti, kā arī ja tās ilgāku laiku nav izmantotas;

67.4. kāpnes ir pietiekami izturīgas un uzturētas darba kārtībā;

67.5. kāpnes izmanto piemērotās vietās un tikai tām paredzētajam mērķim.

68. Prasības pacelšanas iekārtām:

68.1. visas pacelšanas iekārtas un to aprīkojums, sastāvdaļas, stiprinājumi un balsti ir:

68.1.1. pienācīgi izgatavoti, pareizi uzstādīti, pietiekami izturīgi un lietoti tikai tiem paredzētajam mērķim;

68.1.2. uzturēti darba kārtībā;

68.1.3. regulāri pārbaudīti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību (ja uz pacēlāja iekārtu attiecas minētie normatīvie akti);

68.2. ar pacelšanas iekārtām un to aprīkojumu drīkst strādāt tikai kvalificēti nodarbinātie, kuri ir apmācīti attiecīgo iekārtu lietošanā;

68.3. uz pacelšanas iekārtām un to aprīkojuma skaidri norāda maksimālo paceļamās kravas svaru;

68.4. pacelšanas iekārtas un to aprīkojumu atļauts izmantot tikai tam paredzētajam mērķim.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

69. Prasības rakšanas darbiem un grunts pārvietošanai:

69.1. transportlīdzekļus materiālu pārvietošanai un zemes darbiem paredzētos mehānismus:

69.1.1. konstruē atbilstoši darba drošības prasībām, kā arī būvē un aprīko, ņemot vērā ergonomikas prasības;

69.1.2. uztur darba kārtībā;

69.1.3. lieto tikai tiem darbiem, kādiem tie paredzēti;

69.2. transportlīdzekļu vadītāji un mehānismu operatori ir īpaši apmācīti;

69.3. tiek veikti attiecīgi drošības pasākumi, lai nepieļautu transportlīdzekļu un mehānismu iekrišanu izraktajās būvbedrēs, tranšējās vai ūdenī;

69.4. ja nepieciešams, transportlīdzekļus un mehānismus aprīko ar īpašām konstrukcijām, kas, tiem gāžoties, pasargātu apkalpojošo personālu no saspiešanas, kā arī no krītošiem priekšmetiem.

70. Prasības instalācijām, iekārtām un instrumentiem:

70.1. instalācijas, iekārtas un instrumentus, arī rokas instrumentus (darbināmus ar elektropiedziņu vai bez tās):

70.1.1. konstruē un izgatavo, ņemot vērā ergonomikas prasības;

70.1.2. uztur darba kārtībā;

70.1.3. lieto tikai tiem paredzētajam mērķim;

70.2. nodarbinātie, kas izmanto instalācijas, iekārtas un instrumentus, arī rokas instrumentus (darbināmus gan ar elektropiedziņu vai bez tās), ir speciāli apmācīti;

70.3. instalācijas un iekārtas, kas darbojas paaugstināta spiediena apstākļos, regulāri pārbauda atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

71. Prasības zemes un pazemes darbiem, kā arī darbiem akās un tuneļos:

71.1. strādājot tranšējās, akās, tuneļos vai pazemē, veic atbilstošus aizsardzības pasākumus:

71.1.1. izmanto piemērotus balstus vai nostiprina malas, sienas vai nogāzes;

71.1.2. novērš risku, kas saistīts ar nodarbināto, materiālu vai objektu krišanu, kā arī ar applūšanu;

71.1.3. nodrošina pietiekamu ventilāciju visās darba vietās, lai gaiss darba vidē nebūtu bīstams un kaitīgs nodarbināto veselībai;

71.1.4. nodrošina iespēju nodarbinātajiem nokļūt drošībā ugunsgrēka vai ūdens noplūdes gadījumā, kā arī citās bīstamās situācijās;

71.2. pirms rakšanas darbu sākuma veic pasākumus, lai noteiktu un līdz minimumam samazinātu risku, kas saistīts ar pazemes kabeļiem un citām sadales sistēmām;

71.3. ierīko drošus ceļus uz izraktajām vietām un no tām;

71.4. izraktā grunts, būvmateriāli un transportlīdzekļi atrodas drošā attālumā no būvbedres un, ja tas nepieciešams nodarbināto drošībai un veselības aizsardzībai, atdalīti ar atbilstošu aizsargnožogojumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

72. Demontējot vai nojaucot būvi vai konstrukciju:

72.1. nodrošina nepieciešamos drošības pasākumus un izmanto piemērotus darba paņēmienus;

72.2. darbus plāno un veic tikai darba vadītāja vai cita darba devēja norīkota nodarbinātā uzraudzībā, kuram ir nepieciešamās zināšanas un pieredze attiecīgajā jomā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

73. Prasības darbam ar metāla vai betona karkasiem, veidņiem un smagām saliekamām būvdetaļām:

73.1. metāla vai betona karkasus un to sastāvdaļas, veidņus, gatavās būvdetaļas vai pagaidu balstus un balstu konstrukcijas uzstāda un nojauc tikai darba vadītāja vai cita darba devēja norīkota nodarbinātā uzraudzībā, kuram ir nepieciešamās zināšanas un pieredze attiecīgajā jomā;

73.2. veic atbilstošus drošības pasākumus, lai pasargātu nodarbinātos no riska, ko rada konstrukcijas nestabilitāte vai nepietiekama stiprība;

73.3. veidņu, pagaidu balstu un balstu konstrukcijas izgatavo, uzstāda un uztur tā, lai tās droši izturētu darba procesā paredzētās slodzes un deformācijas.

74. Prasības kesonu lietošanai:

74.1. visi kesoni ir:

74.1.1. izgatavoti no atbilstošiem un pietiekami izturīgiem materiāliem;

74.1.2. atbilstoši aprīkoti, lai nodarbinātie varētu patverties, ja kesonā ieplūdis ūdens vai materiāli;

74.2. kesonus izgatavo, uzstāda, pārbūvē un nojauc tikai darba vadītāja vai cita darba devēja norīkota nodarbinātā uzraudzībā, kuram ir nepieciešamās zināšanas un pieredze attiecīgajā jomā;

74.3. visus kesonus periodiski pārbauda darba devēja norīkots nodarbinātais, kuram ir nepieciešamās zināšanas un pieredze attiecīgajā jomā.

75. Prasības darbam uz jumta:

75.1. strādājot lieto kolektīvos vai individuālos aizsardzības līdzekļus, lai novērstu nodarbināto, kā arī materiālu, darbarīku vai citu priekšmetu krišanu;

75.2. ja nodarbinātie strādā uz jumta (vai pie tā) vai kādas citas virsmas, kas gatavota no trausliem materiāliem, kuriem var izkrist cauri, veic drošības pasākumus, lai izvairītos no kritiena vai netīšas uzkāpšanas uz neizturīgajām virsmām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 29.01.2008. noteikumiem nr.48)

IX. Citu personu pienākumi

76. Citām personām (pašnodarbinātajiem, uzraudzības un kontroles institūcijām) ir šādi pienākumi:

76.1. pirms darbu vai darbības uzsākšanas būvlaukumā informēt projekta izpildes koordinators vai citas atbildīgās personas par attiecīgo darbības veidu, kā arī koordinēt savu darbību darba aizsardzības jomā;

76.2. ievērot normatīvajos aktos par darba aprīkojuma un individuālo aizsardzības līdzekļu lietošanu noteiktās prasības.

77. Pašnodarbinātie, veicot būvdarbus, ievēro:

77.1. projekta sagatavošanas koordinators, projekta izpildes koordinators, galvenā būvuzņēmēja un darbuzņēmēja norādījumus;

77.2. šo noteikumu 26.punktā minētās prasības.

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu

(Atsauce MK 29.01.2008. noteikumu nr.48 redakcijā)

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no Padomes 1992.gada 24.jūnija Direktīvas [92/57/EEK](#) par darba drošības un veselības aizsardzības minimālo prasību īstenošanu pagaidu vai pārvietojamajos būvlaukumos (astotā atsevišķā direktīva Direktīvas [89/391/EEK](#) 16.panta 1.punkta nozīmē).

Ministru prezidents

E.Repše

Labklājības ministre

D.Staķe

Pielikums
Ministru kabineta
2003.gada 25.februāra
noteikumiem Nr.92

Iepriekšējs paziņojums par būvdarbu veikšanu

1. Pieteikuma datums _____
2. Būvlaukuma adrese _____
3. Pasūtītājs(-i) _____
(nosaukums vai uzvārds, adrese)
4. Būvdarbu veids _____
5. Projekta vadītājs(-i) _____
(nosaukums vai uzvārds, adrese)
6. Koordinators(-i) projekta sagatavošanas posmā _____
(uzvārds, adrese)

---

7. Koordinators(-i) projekta izpildes posmā _____
(uzvārds, adrese)

---

8. Paredzamais būvdarbu sākuma termiņš _____
9. Paredzamais būvdarbu beigu termiņš _____
10. Paredzamais maksimālais nodarbināto skaits būvlaukumā _____
11. Paredzamais darbuzņēmēju un pašnodarbināto skaits _____
12. Ziņas par darbuzņēmējiem _____
(nosaukums vai uzvārds, adrese)

Pasūtītājs vai projekta vadītājs _____
(paraksts un tā atšifrējums)

Labklājības ministre

D.Staķe